

16

POSTMODERN ÖRGÜT KURAMI

Ümit Kanmaz

İstanbul Ticaret Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
İşletme Anabilim Dalı

GİRİŞ

Modernizm, klasik çağın metafizik düşüncelerine köklü eleştiriler getirmiştir. Kant ve Descartes'in öncülüğünü yaptığı ve eleştirel modernizm şeklinde tanımlanan bu yaklaşım August Comte ve Saint Simon tarafından doğa yasalarının toplumun işleyişine uyarlanmaya çalışılmış ve bu perspektif ile akıl araçsallaştırılmıştır.

Modern düşüncenin kazandırdığı eleştirel tutum öncelikle kendi içerisinde gelişmiş, Marks'ın ekonomik, Nietzsche'nin bireysel, Rousseau'nun sosyal açıdan yapmış olduğu eleştiriler bu çerçevede değerlendirilebilir. Bununla birlikte doğa biliminde meydana gelen gelişmeler, modernizmin temelini sağlamlaştırmış ve asırlar süren gelişmelere ışık tutmuştur. Bunlara karşın, bu gelişmelere paralel bir şekilde doğa biliminde modern düşüncenin temelini sarsan Kuantum fiziği, belirsizlik ve görecelik kuramı da postmodernizme katkı sağlayan örnekler olarak verilebilir.

Modernizme yönelik eleştirilerin etkisi ile yirminci yüzyılın ikinci yarısından sonra bilim ve felsefe dünyasında modernden postmoderne doğru bir evrimleşme olmuştur. Bu yüzyılda postmodernizm üzerine yapılan tartışmalar sosyal bilimlerde görünür olmaya başlamış; postmodernizmi analiz etmeye çalışanlar, bu yıllarda belirginleşen ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel değişimler üzerinde odaklanmaktadır.

SONUÇ

Postmodernizmin, modernizmden koparak oluştuğunu savunanların olduğu gibi modernizmin öz eleştirisi olduğu da söyleyenler de vardır. (Huysen, 1994, s. 108). Habermas, modernizmin tamamlanmamış bir proje olduğunu ve posmodernizmin içinde bulunan unsurların ona göre modernizmin içinde zaten bulunduğunu söylemiştir (Kızılcelik, 1994, s. 88).

Postmodernizmin doğası itibariyle sağcı ya da solcu olmamasını rahatlatıcı bir şey olarak da görmemek gerekir. Sadece, postmodernizmin her çeşit siyasi yöne kayabileceği kadar bulanık ve soyut olduğunu gösterebilir (Rosenau, 1998, s. 265).

Postmodernizm, modern süreçte oluşan bilimsel bilgi tekeline karşı bir özgürleşme çabasıdır (Lyotard, 1994, s. 9). Postmodernizm ayrıca parçalanmayı savunmaktadır. Lyotard ise bu anlamda, bütünlüğe karşı savaş başlatmayı, farklılıkları etkin kılmayı ve sunulamayana tanıklık etmeyi önermektedir (Lyotard, 1997, s. 159).

Modernizm vaat ettiği olguların bir türlü gerçekleşmemesi, her şeyi çözebileceğine olan iddiasının gerçekleşmemiş olması, bilimin devletlerin egemenliğine girmesi, metafizik konularla ilgilenmemesi postmodernizmin ortaya çıkmasına olanak sağlamıştır.

İçinde bulunduğumuz dönemim temel özelliği büyük anlatılar değil yerel ve çatışan anlatılardır. Postmodern çağda anlatılar daha heterojen bir hal almış ve postmodern koşulları belirleyen olgular birlik değil çeşitliliktir (Spicer, 2005, s. 670-674).

Özetle postmodernizm günümüz dünyasını derinden etkilemiş, modernizme köklü eleştiriler getirmiştir. Modernizmin günümüzün sorunlarını çözmekte eksik kaldığını ve hatta evrensel doğrunun olmadığını, aklın her şeyi cevaplayamayacağını söyleyerek modernizmi eleştirmiştir.

Bununla birlikte postmodern olduğunu iddia eden örgütler işin yeniden insanileşmesine değil insanı nesne konumuna indirgemiş ve kapitalizmin önemli dinamiklerinden biri haline gelmişlerdir.

KAYNAKÇA

Adorno, T. W. (2010). *Aydınlanmanın Diyalektiği* (N. Ülner ve E. Öztarhan Karadoğan, Çev.). İstanbul: Kabalcı, (Orijinal Basım Tarihi 1969).

Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktatoglu, S. ve Yıldırım, E. (2012). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri* (7. Baskı). Sakarya: Sakarya Kitabevi.

- Akarsu, B. (2010). Felsefe Terimler Sözlüğü (10. Baskı), Ankara: İnkilap Kitabevi.
- Altuğ, T. (2001). Dile Gelen Felsefe. İstanbul: YKY Yayınları.
- Ateş, H. (2003). Postbürokratik Kamu Yönetimi. A. Balcı vd. (Eds), Kamu Yönetiminde Çağdaş Yaklaşımlar içinde (57-82). Ankara: Seçkin.
- Barratt, E. (2003). Foucault, HRM and the Methods of the Critical Management Scholar. *Journal of Management Studies*, 40 (5), 1069-1087.
- Calas, M. B. ve Smircich, L. (1999). Postmodernism ? Reflection and Tentative Directions. *Academy of Management Review*, 24 (4), 649-671.
- Çiğdem, A. (2015). Aydınlanma Düşüncesi (9. Baskı). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Erdemir, E. (2013). Postmodern Örgüt Kuramı, D. Taşçı ve E. Yıldırım (Eds.). Örgüt Kuramı (1. baskı) içinde, 162-187.
- Gustafson, A. (2000). Making Sense Of Postmodern Business Ethics, *Business Ethics Quarterly*, 10 (3), 645-658.
- Gergen, K. J. ve Thatchenkery, T. J. (2004). Organization Science as social Construction: Postmodern Potentials. *The Journal of Applied Behavioral Science*, 40 (2), 228-249.
- Hassard, J. (1996). Exploring the Terrain of Modernism and Postmodernism in Organizational Theory. D. M. Boje, R. P. Gephart ve T. J. Thatchenkery (Eds.). London: Sage, *Postmodern Management and Organization Theory*. (45-59).
- Hassard, John. (1994). Postmodern Organizational Analysis: Toward A Conceptual Framework. *Journal of Management Studies* 31 (3), 303-324.
- Huyssen, A. (1994). Postmodernin Haritasını Yapmak. (M. Küçük, Çev), Ankara: Vadi Yayınları.
- Jeanneret, A. (1993). Modernite Nedir (Tural Küçük, N. Çev). M. Küçük, (Ed). *Modernite Versus Postmodernite* içinde. İstanbul: Vadi/Toplum Yayınları, s. 15-25.
- Jim, G. (1994). *Discourses of Global Politics: A Critical (Re)Introduction to International Relations*. England: Macmillan Education.
- Karaçay, T. (2004). Determinizm ve Kaos. Mantık, Matematik ve Felsefe II. Ulusal Sempozyumu, Assos. <http://mail.baskent.edu.tr/~tkaracay/etudio/ders/math/topology/odev/kaos.pdf>.
- Keyman, E. F. (1993). Postmodernizm ve Radikal Demokrasi. *Toplum ve Bilim*, (62), 126-153.
- Knights, D. (1997). *Organization Theory in the Age of Deconstruction: Dualism, Gender and Postmodernism Revisited*
- Kızılcılık, S. (1994). Postmodernizm: 'Modernlik Projesine' Bir Başkaldırı. Ankara: Türkiye Günlüğü, Sayı: 30.
- King, C. S. (2005). Postmodern Public Administration: In The Shadow of Postmodernism. *Administrative Theory ve Praxis*, 27 (3), 517-532.
- Liotard, J. F. (1997). Postmodern Durum, (A. Çiğdem, Çev). Ankara: Vadi Yayınları.
- Murphy, John W. (2000), *Postmodern Sosyal Analiz ve Postmodern Eleştiri*, (Çev. Hüsamettin Arslan). İstanbul: Paradigma Yayınları. 1989.
- Rosenau, P. M. (1998). Post-Modernizm ve Toplum Bilimleri, (T. Birkan, Çev.), Ankara: Bilim ve Sanat/Ark Yayınları.
- Sallan, S. ve Boybeyi, S. (1994). Postmodernizm- Modernizm İkili. Araştırma Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Felsefe Bölümü Dergisi, 15 (0), 313-323. 1994, <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/34/1131/13295.pdf>.
- Sarup, M. (1995). Post Yapısalcılık ve Postmodernizm. (B. Güçlü, Çev.). Ankara: Ark Yayınları.
- Spicer, M. W. (2005). Public Administration Enquiry and Social Science in the Postmodern Condition: Some Implications of Value Pluralism. *Administrative Theory ve Praxis*, 27 (4), 669-688.
- Şaylan, G. (1999). Postmodernizm. Ankara: İmge Kitabevi.

Şişman, M. (1996). Postmodernizm Tartışmaları ve Örgüt Kuramındaki Yansımaları. Eğitim Yönetimi, 2 (3), 451-464.

Yeygel, S. (2006). Postmodern Toplumsal Yapının Pazarlamaya Getirdiği Yeni Boyut: Topluluk Pazarlaması, (38), 197-228.

Yıldırım, E. (2015). Örgüt Kuramında Yeni Gelişmeler: Postmodern ve Eleştirel Bakış. A. S. Sargut ve Ş. Özen (Eds.), Örgüt Kuramları içinde (379-392). Ankara: İmge Yayınları.

Yıldırım, M. (2009). Modernizm, Postmodernizm ve Kamu Yönetimi. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 6 (2), 380-397.

Yüksel, M. (2002). Modernitepostmodernite ve hukuk. Ankara: Siyasal Kitabevi.

Yüksel, M. (2002). Küreselleşme Ulusal Hukuk ve Türkiye (1. Baskı). Ankara: Siyasal Kitabevi.

Walton, C. C., (1993). BusinessEthics And Postmodernism: A Dangerous Dalliance, Business Ethics Quarterly, 3 (3), 285-305.